

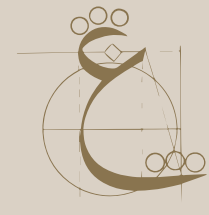

kadim

SAYI / ISSUE 8 · EKİM / OCTOBER 2024

08

kadim

*“Kadim oldur ki
evvelin kimesne bilmeye”*

Kadim is that no one knows what came before.

kadim

Osmanlı araştırmalarına münhasır, altı ayda bir (Nisan ve Ekim) neşredilen, açık erişimli, çift kör hakem sistemli akademik dergi

A double-blind peer-reviewed open-access academic journal that is published semiannually (April and October) in the field of Ottoman Studies

SAYI | ISSUE 8 • EKİM | OCTOBER 2024

İMTİYAZ SAHİBİ | PROPRIETOR

Burhan ÇAĞLAR

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ | MANAGING EDITOR

Ömer Faruk CAN

İRTİBAT | CONTACT

Kadim • Sakarya Üniversitesi

Esentepe Kampüsü, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, A Blok, Ofis: 110,
Serdivan/Sakarya (Türkiye) 54050

Telefon | Phone • 00 90 264 295 60 15

İnternet Adresi | Webpage • dergipark.org.tr/kadim • kadim.sakarya.edu.tr

E-posta | E-mail • kadim@sakarya.edu.tr

TASARIM | DESIGN Hasan Hüseyin CAN

BASKI | PRINTED BY

MetinCopyPlus • Artı Dijital & Baskı Merkezi

Türkocağı Cad. 3/A Cağaloğlu - Fatih / İstanbul

BASIM TARİHİ | PRINT DATE • EKİM | OCTOBER 2024

ISSN 2757-9395 • E-ISSN 2757-9476

ÜCRETSİZ | FREE OF CHARGE

Kadim'deki makaleler, [Creative Commons Atıf-Gayriticari 4.0 \(CC BY-NC\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. Bilimsel araştırmaları kamuya ücretsiz sunmanın bilginin küresel paylaşımını artıracakı ilkesini benimseyen dergi, tüm içeriğine anında Libre açık erişim sağlamaktadır. Makalelerdeki fikir ve görüşlerin sorumluluğu sadece yazarlarına ait olup Kadim'in görüşlerini yansıtmazlar.

Articles in Kadim are licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 \(CC BY-NC\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) International License. Kadim provides immediate Libre open access to its content on the principle that making research freely available to the public supports a greater global exchange of knowledge. Authors are responsible for the content of contributions; thus, opinions expressed in the articles belong to them and do not reflect the opinions or views of Kadim.

“Kadim oldur ki
evvelin kimesne bilmeye”

DergiPark

EDİTÖR
EDITOR-IN-CHIEF

Arif BİLGİN | Yükseköğretim Kurulu

YAYIN KURULU
EDITORIAL BOARD

Necmettin ALKAN | Sakarya Üniversitesi
Serpil ATAMAZ | California State University, Sacramento
Zahit ATÇIL | Boğaziçi Üniversitesi
Fatih BOZKURT | Sakarya Üniversitesi
Ömerül Faruk BÖLÜKBAŞI | Marmara Üniversitesi
Büşra ÇAKMAKTAŞ | Sakarya Üniversitesi
M. Talha ÇİÇEK | İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Filiz DIĞIROĞLU | Marmara Üniversitesi
Ella FRATANTUONO | University of North Carolina at Charlotte
Selim KARAHASANOĞLU | İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Miraç TOSUN | Karadeniz Teknik Üniversitesi
Kenan YILDIZ | İstanbul Medeniyet Üniversitesi

YAZIM VE DİL EDİTÖRLERİ
WRITING AND LANGUAGE
EDITORS

Burhan ÇAĞLAR | Sakarya Üniversitesi
Burak ÇİTİR | Sakarya Üniversitesi
Mehmet KERİM | Sakarya Üniversitesi
Bünyamin PUNAR | Sakarya Üniversitesi

KİTAP İNCELEME EDİTÖRÜ
BOOK REVIEW EDITOR

Ömer Faruk CAN | Sakarya Üniversitesi

TÜRKÇE DİL EDİTÖRLERİ
TURKISH LANGUAGE
EDITORS

Sedat KOCABEY | Sakarya Üniversitesi
Büşranur KOCAER | İbn Haldun Üniversitesi
Muhammed Emir TULUM | İstanbul Medeniyet Üniversitesi

İNGİLİZCE DİL EDİTÖRLERİ
ENGLISH LANGUAGE
EDITORS

Didar Ayşe AKBULUT | Marmara Üniversitesi
İrem GÜNDÜZ-POLAT | Sakarya Üniversitesi
Hâcer KILIÇASLAN | Sakarya Üniversitesi

MİZANPAJ VE SOSYAL
MEDYA EDİTÖRÜ
LAYOUT AND SOCIAL MEDIA
EDITOR

Büşranur BEKMAN | Sakarya Üniversitesi

YAYIN SEKRETERİ
SECRETARIAT

Yusuf İslam YILMAZ | Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

**Muhterem Hocamın Ardından
Prof. Dr. Mücteba İlgürel
(1939-2024)**

MEMORY OF HONORED
MENTOR: PROF. DR. MÜCTEBA
İLGÜREL (1939-2024)

MUZAFFER DOĞAN*

Prof. Dr. Mücteba İlgürel Hocam ile kaderlerimizin kısmî ortaklığı Marmara Üniversitesi'nin 1982 senesinde kurulması ile başladı. Bu tarihte aynı zamanda adı geçen üniversite İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nden dönüştürülmüştü fakat Hukuk Fakültesi, Fen-Edebiyat Fakültesi gibi yeni birkaç fakülte de kurularak bunlara eklenmişti. Üniversitenin başında ilk rektör olarak atanan Prof. Dr. Orhan Oğuz'un Fen-Edebiyat Fakültesi eline hazır kurulmuş şekilde verilince buraya ilk dekan olarak kendisine rahmetli Prof. Dr. Mehmet Kaplan tarafından tavsiye edilen yine rahmetli Prof. Dr. Hakkı Dursun Yıldız'ı atamıştı. Muhterem Hakkı D. Yıldız Hocam atandığında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü hocası imiş ve ilk günlerde gö-

revlendirme şeklinde Fen-Edebiyat'a dekan olarak atanmış. Kendisine hazır bir bina teslim edilmemiş, mevcut harabelerden birisini seçmesi istenmiş. Ağustos ayında kurulan üniversitenin fakültesine hemen ön kayıt yolu ile öğrenci alması ve Güz dönemi içerisinde eğitime başlaması talimatı verilmiş. Bu aciliyet talimatları rahmetli H. D. Yıldız Hocamı muhtelif maceraların içerisinde atarken öbür taraftan yine rahmetli İlgürel Hocamın kaderinde –tabi daha ziyade akademik kaderi kast ediyorum- de bir kilometre taşı olacak gelişmeye sebebiyet vermiş.

ATIF | CITATION

Doğan, Muzaffer. "Muhterem Hocamın Ardından Prof. Dr. Mücteba İlgürel (1939-2024)". *Kadim* 8 (Ekim 2024), 215-219.

* Prof. Dr. Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, dogan314@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0245-7114.

Rahmetli Hakkı D. Yıldız Hocamın hatırat kitabında yayımlanmış olan Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi tarihçesi yazısında¹ (Fakültenin ilk 10 senesi için) aktardıklarını takip ettiğimizde Hakkı Hoca bölüm başkanlıklarına İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nin Tarih ve Edebiyat bölümlerinden tanıdığı hocaları görevlendirme yolu ile getirmek istemiş. Ancak kendi fakültesi olan Edebiyat Fakültesi'nin yönetim kurulu buna izin vermemiş veya gelme sözü veren hocaların bir bölümü gelmekten vazgeçmiş. Bunun üzerine Hoca da orada kadro sıkıntısı çeken Müctebâ İlgürel Hocam ve İnci Enginün Hoca'yı doçentlikten profesörlüğe atama sözüyle ve tabi ki bölüm başkanlığı teklifiyle Marmara Üniversitesi'ne transfer etmiş. Yıllar sonra İlgürel Hocam'ın anlatımından hatırladığım kadarıyla hoca bir takım maddî sıkıntılara çözüm olması umuduyla hızlı biçimde profesörlük kadrosu bulabileceği Elazığ'a gitme projesini yürürlüğe sokmuş. Gitmesine ramak kalmışken Hakkı Dursun Yıldız Hocamız kendisini güçlükle yeni kurulan Marmara Üniversitesi'nde Tarih Bölümü başkanlığı için iknâ etmiş. İknâ çalışmasında ilk argümanı ilk kadrolar geldiğinde kendisine profesör kadrosu tahsis ettireceği sözü olmuş. Gerçekten de ilk kadro tahsisinde kendisi hâlâ Edebiyat Fakültesi kadrosunda iken İlgürel Hocam'ın profesörlüğünü teslim etmiş. Böylece 1982 yılı eğitim sezonunda İlgürel Hocam'ın Marmara Üniversitesi hayatı başlamış oldu. Ben de bir sene önce Marmara'nın eski hâli olan İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ne bağlı Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksekokulu'na kayıt yaptırmıştım fakat bir yıl içerisinde buranın bana uygun bir yer olmadığını (veya orası benim kendisine uygun birisi olmadığını) düşünerek yeniden sınava girdim fakat tercihim olan yerleri kazanamadım. Sevmediğim bir bölümde eğitim hayatıma devam edeceğim diye kara kara düşünürken bir gün gazetede Marmara Üniversitesi'nin bizim Akademi temelli kurulduğunu okudum. Birkaç hafta sonra kurulan yeni üniversiteye ön kayıtla öğrenci alınacağını ilânını okudum. Göztepe yerleşkesine giderek ön kayıt yaptırıldım. Birkaç hafta sonra kazandığımı gördüm ve kaydımı buraya aldım. Böylece yepyeni profilde hocalarımla tanışmış oldum. Gazetecilikte de Reşat Kaynar, İsmet Giritli, Nuri İnuğur gibi değerli hocalarımız vardı fakat daha seçkinci, daha öğrenci-hoca arasındaki iletişim ve bağları mesafeli tutmaya çalışan hocalar ağırlıktaydı. Marmara Tarih Bölümü'ne başladığımda çok daha farklı hoca profilleri ile karşılaştım. Müctebâ İlgürel Hocam'ın ilk görüntüsü doğma büyüme bir İstanbul beyefendisi profili verse de kısa süre sonra anladım ki Anadolu mahreçliydi. Ona bu imajı veren sanırım kendi öğrenciliği ve ilk asistanlığından itibaren Edebiyat Fakültesi'nin efsane hocalarından yaptığı modellemeydi.²

Eğitim sürecinin ilk yıllarında Mücteba İlgürel, Cevdet Küçük gibi hocalarımız Edebiyat Fakültesi geleneğini bu yeni fakültede de devam ettirme niyetlerini gösteriyorlardı. Kemal Beydilli, rahmetli Abdülkadir Donuk vs. hocalarımız da Edebiyat Fakülteli olarak derslere geliyorlardı. Hakkı Hoca rahmetli İbrahim Kafesoğlu ve Mehmet Kaplan gibi duayen isimleri de yüksek lisans programları için fakülteye getirmişti. Sonradan gelen rahmetli hocalarımız-

1 Bk. *Prof. Dr. Hakkı Dursun Yıldız Armağanı*, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1995. Rahmetli H. D. Yıldız Hocamız bahsi geçen tarihçe kısmında yeri geldikçe Mücteba İlgürel Hocamızın yeni fakültenin ve başkanı olduğu Tarih Bölümü'nün oluşumuna yapmış olduğu katkılardan sitayişle bahseder. Gerek fakülte gerek enstitü yönetim kurullarında kendisine verdiği destek ve projelerde gösterdiği mutabakata vurgular yapar.

2 O tarihlerde kaldığımız öğrenci yurtlarında farklı fakültelerde okuyan arkadaşlarımıza hocalarımızla dersler dışındaki görüşmelerimizi ve rahat diyaloglarımızı anlattığımızda "yâ fazla da atmayın, abartmayın" derlerdi. Onların birçoğu dersler dışında hocalarının yüzünü göremezlermiş. Bir hocayla odasında görüşmek mümkün olmamış. Bugün de öğrencileriyle iletişimden kaçınan epey hocanın bulunduğu bazı üniversiteler, fakültelerden bahsedilir. Bu açıdan anılar ve onların sahiplerinin değeri indimizde yükseklindedir.

dan Mehmet Genç, Orhan Şaik Gökyay, Coşkun Alptekin, Nadir Devlet gibi hocalarımızla bölüm ve fakülte gerçekten güçlü bir kadroya koşuyordu. Bu süreçte Hakkı Dursun Yıldız Hocam İstanbul Edebiyat Fakültesi orijinli olmasına rağmen daha farklı profilde belki de kendine has bir fakülte oluşumunu hedefliyor olmuş olmalı. Edebiyat Fakültesi'nde kendi mantığına veya kişiliğine ters gelen uygulamaların burada yürütülmesini istemediğini sonradan fark ettik. Meselâ mezuniyetimin akabinde arşiv personeli olarak çalışırken o dönem asistanlarının anlattıkları bir rivayet bu temâyülüne uygun düşen bir uygulamasını anlatıyordu. Buna göre Hakkı Hocam rahmetlinin dekanlık odasının karşısında asistanların oturduğu fazla büyük olmayan bir salon vardı. Burada Tarih ve Edebiyat bölümlerine mensup 10-15 civarında asistan oturuyordu. Her gün bu kadar kalabalık insan grubunun gürültüsü, kahkahaları, sigara dumanı derken Hoca dayanamamış bir gün İlgürel Hocam'ı salonun kapısına getirmiş ve "Bak Müctebâ! bugünden itibaren bunları burada istemiyorum; burada her gün iki kişi nöbetçi kalacak gerisi buraya gelmeyecek" talimatına karşın hoca; "Ya Hakkı olacak iş mi? Gelmezlerse bunları nasıl denetleyeceğiz?" tepkisini göstermiş. O da "ya bunlar asistan, İstanbul'u gezmeye kalksalar 10 günde paraları biter, Türkiye'yi gezmeye kalksalar bir hafta uzaklaşamazlar. Evlerinde yatsalar bir ayda sürekli yat yat hasta olur veya canları sıkılır. Sal bunları kütüphanelere gitsinler, arşive gitsinler, evlerinde tezlerini yazsınlar." Bu anlayış genç asistan kadrosunun hem meslek hem normal hayatını köklü biçimde etkileyecekti. İlgürel Hocam açısından fevkalâde yeni bir uygulama olmakla beraber bunu bir müddet sonra benimsedi ve Hakkı Bey rahmetli olduktan sonra da eski uygulamaya dönme niyeti izhâr etmedi.

Bütün bu gelişmelere rağmen İlgürel Hoca İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi kökenlerini fazlaca terk etmedi. Oranın geleneklerine pek aykırı bir gelişme yaşamadı. 1980 öncesi dönemleri orada yaşadığı için öğrencilere yaklaşım biçimi ilk yıllarda bütün naif görünümüne rağmen yeni fakültesindeki ilk yıllarında keskin çizgiler barındırıyordu. Anarşi dönemi olarak nitelendirilen süreçte üniversite eğitiminin uğradığı kesintiler, üniversite hocalarının maruz kaldıkları sıkıntılar hocayı dünya görüşlerinin aşağı yukarı tam ortasında kalmaya sevk etmiş gibiydi. Kendisi muhafazakâr nitelikler taşımakla beraber bütün sağcılarını sevmiyordu meselâ. Sol fraksiyonlara daha da mesafeliydi. Düzgün giyimli, traşlı, efendi, kibar görümlü ve davranışlı öğrenciler favorileriydi. Arada bir takım elbise giymeme rağmen uzun saçlarım ve arada bir saçım sakalım hasebiyle bana mesafeli davranırdı. Dekanımız rahmetli Hakkı Bey'in sağ-sol ayrımı gözetmeden öğrencilere babacan yaklaşımından İlgürel Hocam da etkilendi zamanla. Daha toleranslı hale geldi. Hatta son sınıfın başlarında öğrenci harcı ödeme sıkıntısına düştüğümüzde sınıf arkadaşım Ali Birbiçer ile birlikte kendisinden borç para isteme cesareti gösterebilmiştik. Bize kızmadı, halimize üzüldü, fakat ayın son günü olması hasebiyle kendisinin de parasız olduğunu işaret parmağını boğazına tıklararak gösterdi. Demek ki bize o cesareti vermişti. Yine yanımdaki dostum Ali Birbiçer'in yüksek cesaretiyle dekanımızın huzuruna çıkmış ve ondan da para isteme cüretinde bulunmuşuk. Her neyse bizim yeni fakültemizde hoca-öğrenci ilişkilerinin 4 yıl gibi sürede geldiği seviyeye örnek olması açısından bu bahsi açmak istedim.

Müctebâ İlgürel Hocam derslerinde not tutturdu. Aslında klasik hocalarımızın bir bölümü not tutturmak yolunu tercih ediyordu. O zamanlar bu yöntemi garipsiyordum. Yani hoca elindeki notları bize verse biz gidip fotokopi yaptırsak bütün zahmetler bitecekti. Fakat biz ancak sınav evvelerinde düzenli not tutan arkadaşlarımızdan defter dilenmek

zorunda kalıyorduk. O dönemin kaynak sıkıntısı, kütüphanede çalışma sıkıntıları, kitap basımı problemleri gibi süreçleri göz önüne getirdikçe hocalarıma mezuniyetimden sonra hak vermeye başladım. Yani yine o dönemin sıkıntıları içerisinde bir üniversite hocasının ders notu klasörüne sahip olması âdetâ bilimsel, orijinal bir çalışmaya sahip olması anlamına gelebilecek kadar değerliydi. Ayrıca İlgürel Hocam “hadi yazın bakalım” diye derse başlayarak ders boyunca biteviye not tutturmuyordu. Aralara anekdot sıkıştırmayı sıkça tercih ediyordu. Hattâ bazen anekdotlara o kadar dalıyordu ki ders boyunca yarım sayfa bile not tutturmamış oluyordu. Bu anekdotların önemli bölümünü İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü hocalarının anıları, tesbitleri ve örnek davranışları oluşturuyordu. Şahsen tanıma fırsatı bulamadığımız rahmetli Münir Aktepe, Şehabeddin Tekindağ, Cengiz Orhonlu gibi meşhur Osmanlı tarihçilerini uzaktan da olsa tanımış oluyorduk. Yine Çapa Yüksek Öğretmen Okulu bize aktardığı anılar mekânı olarak önemli yer tutuyordu. Not tutturamayan diğer hocalarımız da çok değerli yorumlarıyla, aktarımlarıyla gerçekten bize şanslı olduğumuzu hissettirmişlerdir. Haklarını ödeyemeyiz. İlgürel Hocam’dan Osmanlı Tarihi ve Osmanlı Yazmalar Bibliyografyası derslerini aldık. Özellikle kendi alanıyla ilgili bölümlere geldiğimizde birkaç hafta ayrıntılı anlatımlar yapardı. Osmanlı kronikleri üzerine de engin bilgisi ve değerli tesbitleri vardı.

Derslerin yanında nasıl bir sürecin içerisinde geçmekte olduğumuzu hissettirebilmek için dersler dışında da bazı aktivitelere yönlendirirdi. Meselâ benim unutamadığım bir uygulaması bizi sınıfta Edebiyat Fakültesi’ne götürerek bir doçentlik mülakatına sokmasıydı. O mülakatlara ve aslında doktora savunma jürilerine isteyen herkesin girmesinin serbest olduğunu öğrendiğimde şaşırılmıştım. Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü kütüphanesine götürmesi ve bize tanıtmaması, Topkapı Sarayı Müzesi’ni bir gününü ayırarak gezdirmesi ve tanıtmaması, bize üniversitenin basit bina sınıflarında görülen eğitimden ibaret olmadığını, çevre, şehir, insanlar ile birlikte tümünün bir bütünü oluşturan parçalar olduğunu hissetti-miştir. Diğer hocalarımızı da bu konuda ayrı tutmam. Rahmetli Mehmet Genç Hocamız da bizi 3. sınıfın başlarında Osmanlı Arşivi’ne götürmüştü. Sadece tanıtmaması ile kalmamış bir de bize araştırmacı kimliği kazandırmıştı. O da üzerimizde çok etkili olmuştu.

Hoca kütüphanesine çoğu akademisyenden daha fazla önem verirdi. Nâdir bulunan kitapları da raflarından indirir ve bize tanıtırdı. Sınıf içerisinde ders esnasında bir vesile ile kitap anısını anlatmıştı; o anısı da benim aklımdan hiç çıkmaz. Hoca öğrencilik zamanı (Edebiyat Fakültesi mi Çapa Yüksek Öğretmen Okulu mu olacak orasını net hatırlayamıyorum.) memleketi olan Balıkesir’e gittiği bir sırada evde otururken komşularının bahçesinden dumanların yükseldiğini görmüş. Bu duman ne diye merak ettiğinden komşu bahçesine bakmış kocaman bir yığın kitap ateşe verilmiş. Meğer kitapları toplayan komşu evin yaşlı üyesi vefat edince çocukları (veya eşi) kitapları yakma kararı almışlar. Hoca hemen atlayarak henüz tutuşmamış kitaplara hızlıca bakmış ki hepsi eski baskı Osmanlı Türkçesi kitaplar. Onlardan bir yığını alıp kendi evlerine götürmüş. Böylece *Cevdet Tarihi*’nin hem de H. 1309 tarihli daha muteber görülen baskısından 7-8 cildini elde etmiş. Eksik ciltleri daha sonra kademeli biçimde İstanbul sahaflarından ikmâl etmeye çalışmış. Yüksek lisans tez danışmanlığımı yaptığı süreçte onun nadir kitaplarından birisini rica-minnet aldım geçici ikamet ettiğim yurda götürdüm. Kullanıp hemen iade edeceğime söz vermişim. Bir yemek miktarı odamdan ayrılıp döndüğümde kitabın çalınmış olduğunu gördüm. (O tarihten sonra “kitap çalmanın günahı olmaz” sözünü bir daha ağzıma almadım. Neticede çalmak insanı

mağdur ediyorsa çalmaktır). Hocam bana epey kırgın kaldı. Yaklaşık bir yıl kadar sonra bir iş arkadaşım kütüphaneden bu kitabın bir nüshasını çıkartarak fotokopi çekirtmeme yardım etti. Ona gösterişli bir cilt de yaptırdım ve hocaya teslim ettim. Sevinmedi fakat o eski tavrını da sürdürmedi. Kitap tutkusu onun jenerasyonu için gerçekten farklı anlamlar taşıyordu. Onların döneminde araştırma alanının temel kitaplarını evde veya okuldaki odasında buldurmak büyük ayrıcalıktı. O sebepten üniversite hocalarının ev kütüphanesi adetâ bir zorunluluktu. Kütüphanelerin gelişmesi ve dijital kütüphaneler, kitaplıklar, yüzlerce eve sığmayacak hacimde kitaplardan oluşmakta ve yeni jenerasyonlara çok geniş imkanlar sağlamakta. Kütüphanesinin önemli bölümünü emekli olduğunda Tarih Bölümü kitaplığı olarak bağışladı. Aslında Edebiyat Fakültesi'ndeki bölüm kitaplığı uygulamasını Marmara Tarih Bölümü'ne bir şekilde getirmiş oluyordu. Bölüm toplantılarımızın büyük kısmını bu kitaplık salonunda yapmak ayrı bir zevk vermiştir. Emekli olduktan sonra da vakit buldukça buradaki kitaplığında çalışmayı düşündüğünü söylüyordu. Nitekim özellikle ilk emeklilik senelerinde oldukça sık biçimde okula uğruyordu.

İlgürel Hocam insânî açıdan olsun hem de idâreci vasfıyla olsun kibar bir insandı. Kızgınlığı veya dargınlığı uzun sürmezdi. İdareci olarak 22 yıl bölüm başkanlığı yaptı. Meselâ bu dönem içerisinde onun yerine başkan olmak için niyet beyan eden çıkmazdı. Her dönem sonu geldiğinde yine başkan olarak devam etmesi için kendisinden ricacı olunurdu diye hatırlıyorum. Yukarıda da bahsi geçtiği şekilde, diğer fakülte ve enstitü birimlerinde de üyelik görevleri yaptı. Hattâ çoğu zaman bu fuzulî görevlerin kendisini çok meşgul ettiğinden ve arzu ettiği çalışmalara yeterince fırsat bulamadığından yakınırdı. İdâreciliğin kaçınılmaz taraflarından olan birilerinin kalbini kırmış olma durumuna zaman zaman düşmüş olabilir. Fakat genelde bu durumun kendi iradesi dışında geliştiğine kanaat getirilirdi. Memleketini seven, onun için endişeler taşıyan ve elinden geldiği kadar bu hassasiyeti taşımaları gereğini gençlere de yansıtmaya çalışan bir kişiliği vardı. Bunu derslerinde bir propaganda şeklinde asla yapmaz, nadir zamanlarda ilgili bir konu geçtiğinde ona ilâştirerek görüşünü ifade ederdi. Kendisini ne zaman bir dost meclisinde veya tanıyan iki kişi olarak anmış olsak hep iyi, güzel hasletleriyle andığımızı göre demek ki genel itibarıyla sevilen bir insan olarak hayatımızda yer almış olduğunu anlıyoruz. Allah gani gani rahmetler ve mağfiretler eylesin.